

Levekår blandt nutidens og fremtidens ældre (Ældredatabasen)

Us. Nr. 4528

Generel instruktion

Kære interviewer

Vi skal nu i gang med at interviewe til Ældredatabasen. Vi har tre gange tidligere på SFI udført dataindsamling til Ældredatabasen med et godt resultat og håber det igen kan lade sig gøre med en ihærdig indsats gennem efteråret. Undersøgelsen er stor – ca. 10.000 respondenter – så det er vigtigt at du som interviewer kommer godt i gang og sørger for hele tiden at arbejde med de adressekort, du har liggende. Er du i tvivl om noget som helst, skal du kontakte os. Vi vil gøre vores indsats for, at der igen bliver tale om en rigtig god undersøgelse.

Respondenterne er, som undersøgelsesnavnet antyder, ikke blandt de yngste. Det giver grundlag for en rigtig høj opnåelsesprocent, da I sædvanligvis er meget dygtige til at få gennemført interviews med ældre medborgere. Derfor kan vi kun ønske dig god arbejdslyst.

I denne generelle instruks giver vi nogle baggrundsoplysninger om undersøgelsen og kommer med uddybende forklaringer til enkelte spørgsmål. Har du ubesvarede spørgsmål eller bliver du i tvivl om spørgsmål og interviewforløb, skal du kontakte os og vi vil forsøge at hjælpe efter bedste evne.

Baggrunden for undersøgelsen

Denne undersøgelse udgør en 4. runde af interviews til SFI's Ældredatabase, der omfatter udvalgte årgange af befolkningen i alderen 52 år, 57 år, 62 år osv. op til 92 år. Første runde gennemførtes i 1997, anden runde i 2002 og tredje runde i 2007. Det er hensigten at undersøgelsen skal gennemføres hvert femte år. Undersøgelsen er en panelundersøgelse, hvor næsten alle, der var med i den sidste undersøgelse, søges interviewet igen. Hertil kommer, at der ved hver nye runde inddrages en ny stikprøve blandt 52-årige og der fyldes op med nye interviewpersoner i de ældre årgange til erstatning for dem som falder fra, dvs. nægttere, dødsfald osv. I alt skal næsten 10.000 personer interviewes. Den nye årgang der er med i denne runde, er således født i 1960.

Det er især Socialministeriet, der har ønsket undersøgelsen og Socialministeriet finansierer hovedparten af udgifterne til undersøgelsen. Herudover har Forskningsrådet for Samfund og Erhverv bidraget.

Baggrunden for undersøgelsen er, at der i de kommende år bliver mange flere ældre i Danmark, mens antallet i de yngre aldersgrupper ikke vokser lige så meget. Det stiller det danske samfund over for store udfordringer med hensyn til at sikre hele befolkningen gode levekår, ikke mindst den ældre del af befolkningen. Det er derfor vigtigt at vide, hvordan dagens pensionister, og de der bliver pensionister i løbet af de kommende 15 år, har det på områder af tilværelsen, som har stor betydning for velfærden (bl.a. helbred, bolig, fritid, samværet med andre, job og økonomi).

Undersøgelsen er opbygget specielt med henblik på at belyse sammenhænge mellem vilkår som midaldrende og vilkår som ældre, og spørgeskemaundersøgelsen har fokus på oplysninger, som man ikke kan få fra andre kilder. Det drejer sig om oplysninger vedrørende sociale netværk og sociale hjælperelationer, fysisk og psykisk velbefindende, forbrug af omsorgs- og plejeydelser, frivilligt arbejde, på boligpræferencer, pensionsforhold samt på ønsker, forventninger og processer omkring tilbagetrækning.

Tilknyttet til databasen er et netværk af danske forskningsmiljøer med interesse i forskning på ældreområdet, og databasen bliver benyttet af et bredt udvalg af forskningsmiljøer. Efterhånden som panelundersøgelsens deltagere har været fulgt over en længere årrække, kan man få en værdifuld viden om sammenhænge mellem vilkår, ønsker og præferencer som midaldrende og vilkårene som ældre.

Resultater fra Ældredatabasen

Allerede den første runde af undersøgelsen viste, at ensomhedsproblemet blandt de ældre ikke er så stort som mange tror. Men med stigende alder, er der flere, som ofte er alene, selv om de havde mest lyst til at være sammen med andre. Blandt folk i 70-års-alderen drejer det sig om ca. 5 pct. Undersøgelsen viste også at børnene fylder mest i det sociale liv. De fleste har også anden familie og venner. Personer, som har børn, der er flyttet hjemmefra er dog sammen med børnene meget oftere end med andre personer udenfor husstanden. 80 pct. er således sammen med børnene mindst en gang om ugen, og her spiller alderen ingen rolle (*Merete Platz: Danskere med livserfaring – portrætteret i tal. Socialforskningsinstituttets publikation 00:8, 200*).

Et udtræk fra seneste Ældredatabase viser en række årsager til, hvorfor efterlønnere og førtidspensionister holdt op med at arbejde. Det er resultater, der fortsat er højaktuelle i dagens Danmark, hvor fastholdelse på arbejdsmarkedet har høj politisk prioritet. Ældredatabasen er således med til at tilvejebringe vigtig viden, der ikke er tilgængelig andre steder. Se evt. seneste nummer af Magasinet "Socialforskning", der kan hentes på SFI's hjemmeside via link på forsiden.
WWW.SFI.dk

Hvem indgår i undersøgelsen?

Gentagne undersøgelser af de samme personer giver mulighed for at studere, hvad der sker gennem livet og dermed forklare noget af det, der sker i dag, med det vi ved, der er sket tidligere. Derfor er en del af stikprøven folk, som har været med i de tidligere runder. I alt skal der interviewes 10.000

personer, heraf er 7.500 personer, der har deltaget tidligere. De har enten deltaget i sidste runde af ældredatabasen eller også har de deltaget i en anden undersøgelse i 2006, der belyste folks pensionsforhold (8832). Den var nemlig også baseret på personer fra ældredatabasen, men samtidig suppleret med nye personer, bl.a. folk fra 1955.

Stikprøven er danske statsborgere suppleret med indvandrere fra vestlige og ikke-vestlige lande. I runde 1 og 2 var det kun danske statsborgere, der indgik. Fra 2007 indgik indvandrerne, det er således første gang indvandrerne gen-interviewes og anden gang denne gruppe er med.

Personerne er født i 1920, 1925, 1930, 1935, 1940, 1945, 1950, 1955, 1960. De ældste vil således være 92 år (årgang 1920) og de yngste 52 år (årgang 1960). Personerne er tilfældigt udvalgt i CPR indenfor hver aldersgruppe.1

Hvor lang tager det?

Spørgeskemaet er lidt længere end ved de tidligere runder. De fleste spørgsmål er genbrug fra tidligere, hvilket giver mulighed for sammenligning. Som noget nyt i ældredatabasen er der grupper af spørgsmål, som belyser folks deltagelse i frivilligt arbejde. Disse spørgsmål vil være genkendelige for de af jer, der har deltaget i frivillighedsundersøgelsen (us8601/us4529). Spørgeskema er afprøvet og tager i gennemsnit 35 minutter, men kan tage lidt længere for "nye" IP'ere, der er med for første gang og tilsvarende være kortere for "gamle" IP'ere, der tidligere har deltaget, fordi nogle spørgsmål springes over, hvis IP har besvaret disse i tidligere runde.

Hvordan interviewes og kontaktes der?

Undersøgelsen er en kombineret besøgs- og telefonundersøgelse. De fleste adressekort I modtager vil være forsynes med et telefonnummer. Dem forsøger I at gennemføre interview med telefonisk. Er IP'erne svære at træffe over telefonen, skal de besøges. **Dvs. at et adressekort ikke kan afsluttes uden personlig kontakt med respondenterne, hvis respondenterne kun er forsøgt kontaktet telefonisk.** Som I også plejer at gøre det, skal respondenterne forsøges kontaktet både i dagtimerne, i aftentimerne, på hverdage og i weekenden.

IP-brevet

Du sender selv IP brevet et par dage inden du første gang forsøger at kontakte IP, således at brevet er friskt i erindringen hos IP når du foretager dit opkald eller besøg.

Husk at notere dato, ipnr og dit eget navn på brevet, inden du sender det.

Nogle respondenter har det ikke været muligt at finde telefonnummer på. De skal selvfølgelig besøges og igen skal besøgene falde på forskellige tidspunkter af dagen og af ugen.

God arbejdslyst!

Mvh.

Bo & Maja